

Kur'ân'ın hitabındaki hayret veren incelik

Kur'ân-ı Hakîm'de Hz. Mûsâ'nın hitaplarında sıkça:

يَا قَوْمِ "Ey kavmim!" ifadesi geçerken, Hz. Îsâ'nın hitaplarında ise:

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ "Ey İsrâiloğulları!" ifadesi geçer.

Bu fark, zahirde küçük gibi görünse de, içinde son derece latif bir işaret taşır.

İlgili ayetler

Hz. Mûsâ'dan:

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُمْ

"Bir zaman Mûsâ kavmine şöyle demişti: 'Ey kavmim! Şüphesiz siz kendinize zulmettiniz...'"

(Bakara, 2/54)

Bir başka yerde:

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُوذُونَنِي

"Mûsâ kavmine demişti ki: 'Ey kavmim! Beni niçin incitiyorsunuz?'"

(Saf, 61/5)

Hz. Îsâ'dan:

وَإِذْ قَالَ عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ

"Meryem oğlu Îsâ da şöyle demişti: 'Ey İsrâiloğulları! Ben size Allah'ın gönderdiği bir resûlüm...'"

(Saf, 61/6)

Bir diğer ayet:

وَقَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ

“Meryem oğlu İsbâ dedi ki: ‘Ey İsrâiloğulları! Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah’a ibadet edin...’”

(Mâide, 5/72)

İnce fark nerede?

Hız. Mûsbâ der ki: يَا قَوْمِ “Ey kavmim!” Çünkü o, hem annesiyle hem babasıyla o topluma mensuptur. Onlarla nesep bağı vardır. “Kavmim” demesi, o topluluğun içinden biri olduğunu, kendi soy köküyle de o kavme aidiyet taşıdığını gösterir.

Ama Hız. İsbâ’ya gelince... Kur’ân ona sürekli: عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ “Meryem oğlu İsbâ” der ve hitabında da: يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ “Ey İsrâiloğulları!” ifadesini öne çıkarır.

Neden “ey kavmim” demez?

Çünkü “kavim” ifadesinde nesep, soy, baba tarafından gelen aidiyet manası da hissedilir. İnsan bir kavme babası üzerinden nisbet edilir. Hız. İsbâ ise babasız olarak yaratılmıştır. İşte Kur’ân’ın bu hitap tercihi, onun mucizevi doğumuna son derece latif bir işaret taşır. Sanki Kur’ân, bir tek kelimeyle bile onun yaratılışındaki harikulâdeliği muhafaza ediyor.

Kur’ân, Hız. Mûsbâ’ya “kavmi” dedirtiyor; çünkü bunda tabî bir nesep uygunluğu var.

Hız. İsbâ’da ise aynı kalıp kullanılmıyor. Onun yerine daha genel ve silsileyi İsrail nesline bağlayan:

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ “Ey İsrâiloğulları!” hitabı geliyor.

Yani doğrudan “benim kavmim” demek yerine, “İsrâiloğulları” deniliyor. Bu da Hız. İsbâ’nın, o topluma peygamber olarak gönderildiğini bildirirken, onun babasız yaratılışına da edeben uygun düşen bir ifade oluyor.

Kur’ân’ın muhteşem inceliği

Burada hayran bırakıcı olan şey şudur:

Kur’ân, sadece hükümleriyle değil, hitap seçimleriyle de hakikati koruyor. Bir peygamberin biyolojik yaratılışındaki mucize, hitap üslubunda bile gözetiliyor. Kelime tercihi rastgele yapılmıyor. Her ifade yerli yerinde, her nida kendi hakikatine uygun geliyor.

Hz. Mûsâ'da "kavmim" denmesi tam yerindedir. Hz. Îsâ'da ise "Îsrâiloğulları" denmesi yine tam yerindedir. Bu, Kur'ân'ın sıradan bir söz olmadığını; kelimelerinin, hitaplarının, hatta nida biçimlerinin bile ilahî bir hikmetle seçildiğini gösteren çok zarif bir işarettir. **Bu, Kur'ân'ın kelimelerinde saklı muhteşem i'câz parıltılarından biridir.**